

TANTÁRGYLEÍRÁS

<i>A tantárgy címe</i> A társadalomkutatás módszerei	<i>A tantárgy kódja</i> BBNSZ91100	<i>Tanév</i> 2011/2012
<i>A tantárgy típusa</i> Előadás	<i>Óraszám</i> Heti 2 óra	<i>Kreditek száma</i> 3

Tantárgy célja:

A bevezető alkalmakon a hallgatók megismerik a társadalomtudományos megismerés kritériumait, a módszertan elméleti alapjait, a kutatási folyamat munkamenetét. Ezt követően kerül sor a legfőbb mintavételezési, adatgyűjtési és adatelemzési módszerek tárgyalására.

A módszerek sajátosságai és alkalmazásuk feltételei a közelmúlt hazai kutatási gyakorlatából merített példák segítségével kerülnek bemutatásra.

Előadó: Dr Ferencz Magdolna Phd.
 Fogadó óra: péntek 16.00 – 18.00 (Ste: 063.)

A tantárgy leírása:

Sorszám	Témakör	Óraszám
1- 2.	Tudományos megismerés A tudományos megismerés kritériumai Az okság és az oksági kapcsolat fogalma Tematikák és módszerek a kommunikációkutatásban Elmélet és a módszertan összefüggése; példák a kutatási gyakorlatból	2-2
3.	Kutatási folyamat A kutatási folyamat modellje Konceptualizálás	2
4.	Operacionalizálás Mérési szintek A mérés terjedeleme és precizitása, minőségi kritériumok	2
5.	Mintavételi eljárások Hibalehetőségek és problémák a mintavételben; példák a kutatási gyakorlatból	2
6. 7.	Kérdőíves vizsgálatok Milyen esetekben célravezető a kérdőíves vizsgálat? A kérdőíves vizsgálatok típusai A kérdőívszerkesztés lépései Az eredmények feldolgozásának menete Az adatelemzés alapjai; példák a kutatási gyakorlatból A kérdezés emberi, etikai és szakmai követelményei Kérdőíves vizsgálatok erősségei és gyengeségei	2-2
8.	Kísérleti módszerek Milyen esetekben célravezető a kísérleti módszer? Alanyok kiválasztásának típusai és az elrendezés különbségei; A kísérleti módszer emberi, etikai és szakmai követelményei	2

	A kísérleti módszerek lehetőségei és korlátjai	
9.	Kvalitatív terepkutatás Milyen esetekben célravezető a kvalitatív terepkutatás? A kvalitatív terepkutatások speciális körülményei Terepkutatási paradigmákA terepkutatás főbb típusai A terepkutatás menete A terepkutatás erényei és buktatói .Milyen esetekben célravezető az interjúzás?	
10.-11.	Interjú a társadalomkutatásban Interjú-típológiák A megfelelő interjútypus és az interjúalany kiválasztása Az interjúhelyzet és a kérdezői szerep eltérő értelmezései Az interjúterv funkciója és kivitelezése A kérdező feladatai; kérdezői hibák főbb típusai Az interjú módszerben rejlő előnyök és hátrányok Az interjúkészítés emberi, etikai és szakmai követelményei	2-2
12.	Beavatkozás-mentes vizsgálatok Milyen esetekben célravezető a beavatkozás-mentes módszerek alkalmazása? A beavatkozás-mentes vizsgálatok típusai A tartalomelemzés lépései	2
13.	Etikai kódex Kutatói magatartás, a kutatás alanyainak és adatközlőinek védelme Szponzoráció, költségek és árajánlatok, az adatközlők díjazása Kutatási eredmények tudományon belüli és tudományon kívüli felhasználása	2
14.	Összegzés Vizsgakövetelmények Szempontok a szóbeli vizsgára való felkészüléshez	2

Értékelés, követelmények:

Az óralátogatás kötelező (kivétel azon hallgatók, akik a tárgyat korábban abszolvták). Az abszolvtás szükséges feltétele, hogy a hallgató a félév során legfeljebb három (3) alkalommal marad távol az előadásokról. A megengedett távolmaradás maximumába beleértendők az orvosilag igazolható vagy hivatalos elfoglaltságból eredő hiányzások is.

A második előadástól kezdődően minden előadáson, annak megkezdésekor, katalógust tartunk. Az óra befejezése előtt távozó hallgatókat a jelenléti ívről töröljük.

Az elsajátított tudásanyag értékelésére szóbeli vizsgán kerül sor. A sikeres vizsgához elengedhetetlen az előadásokon elhangzottak és a kötelező irodalomban foglaltak beható ismerete.

A szorgalmi időszak alatt konzultáció igénybe vehető. Konzultáció feltétlenül javasolt abban az esetben, ha a hallgató nehézségekbe ütközik az anyag elsajátítása során. A konzultáción való részvétel feltétele, hogy a hallgató jelen legyen azokon az órákon, melyek anyagának feldolgozásához támogatást igényel. Konzultációra kizárólag a fogadóórák keretében van mód. Fogadó órák: péntek 16.00 – 18.00 (Ste: 063.)

Kötelező irodalom:

Babbie, E. (2003) *A társadalomtudományi kutatás módszertana*. Budapest, Balassi Kiadó.

Etikai kódex. A Magyar Szociológiai Társaság által elfogadott a Magyar Tudományos Akadémia Tudományetikai alapelvein és az ISA (International Sociological Association) Etikai kódexén nyugvó etikai követelmények.
http://www.szociologia.hu/tudomanyos_etika.php

Ajánlott irodalom:

Antal, L. (1976) *A tartalomelemzés alapjai*. Magvető Kiadó, Budapest

Barthes, R. (1971) *A napihír struktúrája* In: Hankiss Elemér (szerk) *Strukturalizmus*. Európa Könyvkiadó, Budapest 173-184. o.

Bertalan, L. (szerk.) (1987) *Magyarázat, megértés és előrejelzés*. Tömegkommunikációs Kutatóközpont, Budapest

Fischer, Gy. (2002) *Hihetiünk-e a közvélemény-kutatásoknak?* Bagolyvár Kiadó, Budapest 2001.

Heller, M. – Némedi, D. – Rényi, Á. (1991) *A népies beszédmód alakváltozásai az elmúlt harminc évben (A népesedési viták alapján)* In: Némedi Dénes (szerk.) *Közelítések*. Szociológiai tanulmányok ELTE Szociológiai, Szociálpolitikai Intézet és Továbbképző Központ, Budapest 1991. 149-157. o